

**Силабус на вибіркову навчальну дисципліну
« Доктринальні проблеми вчення про покарання »**

Рівень вищої освіти – *третій*;

Галузь знань – D Бізнес адміністрування та право;

Спеціальність D8 «Право»;

Освітньо-наукова програма «Право»;

Кількість кредитів – 4;

Компонент освітньої програми: *вибірковий*;

Мова викладання: *українська*.

Викладач: **Ліховіцький Ярослав Олександрович**, доктор юридичних наук,
професор кафедри кримінально-правової політики,

e-mail: jaroslav.lihovitskyi@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

1. Актуальність курсу.

Навчальна дисципліна «Доктринальні проблеми вчення про покарання» є важливою складовою для викладання аспірантам третього рівня вищої освіти спеціальності «Право», адже зумовлена глибокою трансформацією правової системи, необхідністю гуманізації кримінальної юстиції та пошуком балансу між захистом суспільства і дотриманням прав людини. Вчення про покарання є центральним інститутом кримінального права, який безпосередньо відображає цінності держави та рівень розвитку суспільства.

Гармонізація з міжнародними стандартами безпосередньо впливає на гарантування та забезпечення прав і свобод особи для багатьох країн (зокрема України) актуальним є приведення національного законодавства у відповідність до практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) та стандартів Ради Європи.

Запит на справедливість у суспільстві постійно змінюється уявлення про те, що є «справедливою відплатою». Наукове переосмислення поняття справедливості в контексті покарання допомагає уникнути як надмірної жорстокості (репресивності), так і безкарності.

Вивчення даної дисципліни дає можливість аспіранту: розуміти взаємозв'язок принципів покарання є заходом законного примусу, що має публічний характер і застосовується від імені держави, яка володіє монопольним правом визначати зокрема злочинність діяння, його караність, загальні засади призначення покарання, порядок виконання покарання, підстави й умови звільнення від покарання, систему органів і установ, покликаних застосовувати і виконувати покарання, їх компетенцію. Знати особливості що покарання забезпечується силою державної влади в межах закону, є ефективним засобом забезпечення виконання кожною особою конституційного обов'язку неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Незважаючи на великі потенційні можливості, примус є не головним, а крайнім засобом боротьби зі злочинністю, вміти робити аналіз поточного законодавства у світлі приведення національного законодавства у відповідність до практики Європейського суду з прав людини, вміти застосовувати засоби тлумачення кримінального кодексу України та інших нормативно-правових актів; визначати критерії покарання.

2. Мета та основні завдання дисципліни.

Мета навчальної дисципліни – формування спрямованості на теоретичне обґрунтування сутності покарання, його суспільної доцільності та механізмів індивідуалізації для ефективної протидії злочинності, мета полягає у визначенні правової природи, соціального призначення та умов ефективності кримінального покарання як головного заходу державного примусу, а також у обізнаності у наукових рекомендацій для вдосконалення кримінального законодавства.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань про інститут покарання, його змістовне наповнення;

- визначення актуальних проблем застосування покарання та позицій Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) та напрямів сучасних наукових досліджень цього інституту; - аналіз і дослідження прикладних проблем перегляду судових рішень

3. Проблематика, яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни.

Поняття, ознаки та мета покарання. Система та види покарань. Принципи призначення покарання. Загальні засади призначення покарання. Обставини, які пом'якшують та обтяжують покарання. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності. Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх. Особливості призначення неповнолітнім покарання. вільнення неповнолітніх від покарання та його відбування.

4. Після опанування курсу аспірант повинен бути знати і вміти:

СК07. Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання.

СК08. Здатність до формулювань юридичних конструкцій і перевірка їх адекватності шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових правових ідей.

СК09. Здатність до ведення діалогу й аргументування під час наукових і ділових дискусій, переговорів, судових дебатів, публічного виступу в судах та інших органах.

ПРН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

ПРН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.

5. Література:

1. Конституція України. Прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 р. № 25-26. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

3. Недов С. Л. Мета покарання в системі кримінального права України. *Право і суспільство*. 2022. № 3. Розділ: Кримінально-процесуальне право та криміналістика.

4. Тимошенко В. І. Учення щодо мети кримінального покарання в європейській політико-правовій думці Нового часу. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. 2022. Вип. 70.

5. Шевченко А. Є. Основні цілі покарання в українському кримінальному праві XVI–XVII ст. *Ірпінський юридичний часопис*. 2024. № 3 (16). С. 66–76. DOI: [https://doi.org/10.33244/2617-4154-3\(16\)-2024-66-76](https://doi.org/10.33244/2617-4154-3(16)-2024-66-76).

6. Книженко О. О. Покарання та інші заходи кримінально-правового реагування за вчинення колабораційної діяльності. *Вісник кримінального судочинства*. 2023. № 1–2. С. 142–150.

Завідувач кафедри кримінально-правової політики
д.ю.н., професор

Андрій АНДРУШКО